

denne Sag. Det var saaledes, at man skulde synes, det nærmest tilstræbte at værne Samfundet mod de tuberkuløse og ikke at komme dem til Hjælp. Dette Lovforslag, som det ærede Medlem fremsatte, var en betydelig Formildelse af det norske Kommissionsforslag, men alligevel var det saaledes, at det ikke faldt i Samklang med den Opfattelse, som raadede her i Tinget, og det kom ikke længere end til første Behandling. Det eneste Udslag, som jeg egentlig erindrer, at dette Forslag gav, var, at min Partifælle, det ærede Medlem for Københavns 11te Valgkreds (Sigvald Olsen), greb Lejligheden til at lyse efter Fabrik-loven og fastslog Aarsagen til denne Sygdom. Han paaviste, at Aarsagen til Tuberkulosens Udbredelse var navnlig de usunde Arbejdsforhold, daarlige Lønforhold, slet Ernæring, daarlige Arbejdslokaler og Beboelsesrum for Arbejderne. Jeg erindrer, at disse Udtalelser vakte ikke saa ringe Opmærksomhed.

De Foranstaltninger, der hidtil vare skete dels af den danske Lægestand og dels af Lovgivningsmagten, vakte ikke synderlig Opmærksomhed i Landet. Sagen gik saa stille, der var ingen Opmærksomhed derfor. Den hvilede fra 1896 til Marts 1900. I disse 4 Aar hørte man ikke noget til Sagen her i Tinget og kun lidet ude i Befolkningen. Der var nogle Læger, som udgav enkelte Skrifter, som dog ikke vandt større Udbredelse og ikke trængte ned i Befolkningen, men ellers hvilede Sagen. I Marts 1900 skete der igen et Forsøg paa at bringe denne Sag ind for Lovgivningsmagten, idet jeg, efter Samraad med mine Partifæller, forsøgte at faa Sagen bragt ind paa Loven om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdomme, som netop den Gang var til Behandling her i Tinget. Mit Forslag gik ud paa, at Patienter, som led af Lungetuberkulose eller anden smitsom Art af Tuberkulose, kunde, naar de androge derom, og naar Forholdene gjorde det ønskeligt, af vedkommende Købstadkommune eller af Amtskommunen efter Sogneraadets Indstilling indlægges til vederlagsfri Behandling paa en dertil indrettet offentlig eller privat Anstalt. Dog kunde denne Behandling ikke udstrækkes over 4 Maaneder. Man vil se, hvor forsigtigt dette Forslag var formuleret. Først skulde vedkommende andrage derom, dernæst skulde Forholdene gøre det ønskeligt, baade vedkommendes personlige Forhold og et Skøn over, hvorvidt vedkommende kunde helbredes eller ej, og endelig var det hele undergivet Kommunalraadens Afgørelse,

og disse vare jo ikke saa lidt interesserede deri, da de skulde udrede mindst $\frac{1}{4}$ af Udgifterne. Hvis dette Forslag var gaaet igennem, vilde der være vundet betydeligt, idet der vilde være ydet til disse syge et Statstilskud af 187 Øre daglig, og det vilde have givet Anledning til, at Kommunerne rundt omkring vilde have taget sig kraftigt af Sagen. Det var ogsaa saaledes — jeg tror ikke, jeg begaar nogen Indiskretion ved at sige det —, at i Udvalget fandt denne Ændring stærk Sympati. Det var nær ved, at den var kommen ind her i Tinget som en Flertalsændring. Men den daværende Justitsminister satte sig derimod, og dermed gled Sagen ud af den paagældende Lov. Det Gode gjorde imidlertid denne Ændring, at den rejste Spørgsmaalet hos en stor Del af den danske Befolkning, nemlig indenfor Socialdemokratiet. Dette holdt i Maj Maaned et Hovedbestyrelsesmøde, hvor man besluttede at tage Sagen op med al mulig Kraft og vedtog en Resolution om i den kommende Sommer at gøre Sagen til særlig Genstand for Omtale paa Møder omkring i Landet og om for den kommende Rigsdag at fremsætte Lovforslag samt om til Støtte for dette at rejse en Bevægelse i Befolkningen, der skulde udmunde i Indsendelse af en Adresse.

I Løbet af Sommeren blev Sagen berørt paa disse mange smaa, elskværdige Møder, som man ved, vi holde omkring i Landet af og til, og saaledes blev Sagen forberedt, indtil Rigsdagen traadte sammen. Den 4. Oktober 1900 indbragte Gruppen her i Tinget ifølge den omtalte Beslutning et Lovforslag om Tilvejebringelse af Planer og Overslag til Oprettelse af Folkesanatorier, oprettede af Staten. Der foresloges dertil bevilget en Sum af 40,000 Kr. Forslaget blev meget godt optaget her i Tinget, anbefalet af flere, blandt andet af det ærede Medlem for Sakskebøing (Rørdam), men kom af forskellige Grunde ikke videre. Disse Grunde skal jeg straks komme til. Man søgte saa til Støtte for Forslaget at rejse en Folkebevægelse i Landet dels ved Massemøder og dels ad anden Vej. I Tiden fra Oktober indtil Jul afholdtes en Mængde store Møder med denne Sag alene paa Dagsordenen, i en væsentlig Grad indledede af Læger, og paa Møderne blev enstemmigt vedtaget en Resolution, der i Februar Maaned indbragtes her i Tinget af Forretningssføreren, det ærede Medlem for Københavns 10de Valgkreds (P. Knudsen). I samme Hensigt: at rejse Befolkningen til Kamp for dette Spørgsmaal samlede den